

PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS 1/2013 vp

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen 32 §:n muuttamisesta

EHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan työjärjestyksen sääntely hallituksen toimenpidekertomuksen käsittelystä muutetaan. Muutos on tarpeen hallituksen esitettyä kertomusmenettelyn kehittämistä yhdistämällä hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus vuosittain eduskunnalle annettavaksi hallituksen vuosikertomukseksi.

Ehdotus on tarkoitettu käsiteltäväksi yhdessä hallituksen esityksen hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistämistä koskevaksi lainsäädännöksi kanssa. Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan niin pian kuin mahdollista.

YLEISPERUSTELUT

Nykytila

Valtioneuvoston velvollisuudesta antaa vuosittain eduskunnalle kertomus hallituksen toiminnasta ja niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta säädetään perustuslain 46 §:ssä. Kertomuksen oheisaineistona eduskunnalle on annettu laissa erikseen säädettyjä erilliskertomuksia, mm. työllisyys-, kehitysyhteistyö- ja sosiaali- ja terveystietokertomus. Hallituksen toimenpidekertomuksen eduskuntakäsittelystä säädetään eduskunnan työjärjestyksen (40/2000; jäljempänä TJ) 32 §:n 4 momentissa, jonka mukaan kertomus lähetetään valmiutelevästi käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan. Siltä osin kuin kertomus koskee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, se lähetetään kuitenkin

ulkoasiainvaliokuntaan. Toimenpidekertomuksella on ollut sikäli erityisasema eduskuntakäsittelystä, että siitä on laadittu kaksi mietintöä. Muut erikoisvaliokunnat antavat asiasta lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle.

Tarkastusvaliokunta antaa puolestaan mietintönsä valtion tilinpäätöskertomuksesta, josta säädetään tarkemmin valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 §:ssä. Valtiovarainvaliokunta antaa kertomuksesta lausuntonsa tarkastusvaliokunnalle.

Valtion tilinpäätöskertomukseen on erillisenä kertomuksena liitetty eduskunnan vuosittain kannanotoissaan edellyttämä tilimuistutuskertomus sekä hallituksen vastaus eduskunnan talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä esittämiin lausumiin. Tarkastusvaliokunnan mietinnössä todetaan ne eduskunnan talousarvion käsittelyn

yhteydessä esittämät lausumat ja kannanotot, joihin eduskunta pyytää hallituksen vastausta. Valtiovarainvaliokunta kirjaa tarkastusvaliokunnalle antamaansa lausuntoon vielä vastaaamista edellyttävät talousarviolausumat. Eduskunta päättää lausumien vireilläolosta kertomusta käsittelevien erityisvaliokuntien kannanottojen pohjalta.

Ehdotuksen tausta

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 62/2013 vp). Hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus ehdotetaan yhdistettäväksi hallituksen vuosikertomukseksi, jonka laatimista ja toimittamista eduskunnalle koskevat säännökset olisivat valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003). Hallituksen vuosikertomus on ehdotuksen mukaan perustuslaissa säädetty valtioneuvoston eduskunnalle vuosittain antama kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta.

Muutoksen taustalla on eduskunnan esittämät käsitykset kertomusmenettelyn kehittämisestä. Eduskunnan tarkastusvaliokunta piti hallituksen toimenpidekertomuksesta vuodelta 2007 perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa (TrVL 1/2008 vp) hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistämistä perusteltuna. Yhdistämistä on kiirehditetty edelleen (esim. TrVM 1/2011 vp ja TrVM 4/2012 vp).

Hallituksen vuosikertomus on tarkoitus antaa eduskunnalle jokaista kertomusvuotta seuraavan vuoden toukokuussa. Kertomusvuosi tulee säilymään kalenterivuotena. Esityksen mukaan hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineistona nykyisin annettavien erilliskertomusten käsittely hallituksen vuosikertomuksen osana ei ole enää tarkoituksenmukaista eikä niiden valmistelu enää olisi menettelyllisesti tai aikatau-

lullisesti sidottu hallituksen vuosikertomukseen. Hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset tarpeellisiksi muutoksiksi erilliskertomuksia koskeviin säännöksiin.

Hallituksen vuosikertomuksessa on määrä yhdistää valtion tilinpäätöskertomuksen ja hallituksen toimenpidekertomuksen tiedot kokoaamalla ne yhteen kertomukseen ja julkaista se neljässä osassa. Hallituksen vuosikertomuksen osat 1—3 sisältävät talousarviosta annetun lain 17 §:n mukaisesti valtion tilinpäätöskertomuksessa esitettävät tiedot ja osa 4 tiedot toimenpiteistä, joihin hallitus on ryhtynyt eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Tämä osa sisältää myös tilimuistutuskertomuksen. Suunnitteilla oleva eduskunnan ja valtioneuvoston käyttöön tarkoitettu lausumarekisteri tulee edistämään osaltaan tiedonvaihtoa hallituksen toimista eduskunnan päätösten ja lausumien johdosta.

Ehdotetut muutokset

Perustuslakivaliokunta totesi mietinnössään hallituksen toimenpidekertomuksesta vuodelta 2008 (PeVM 1/2010 vp), että "mikäli kertomusten yhdistämiseen päädytään, on valiokunnan mielestä luontevaa, että tällainen kertomus lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi tarkastusvaliokuntaan perustuslakivaliokunnan asemesta. Perustuslakivaliokunnalla säilyisi tällöinkin mahdollisuus muun muassa ottaa kantaa hallituksen toimenpiteisiin samoin kuin nostaa esille erityisteemoja lausunnossaan." Myös ulkoasiainvaliokunnalla ja valtiovarainvaliokunnalla on mahdollisuus lausunnossaan tuoda esille näkemyksensä hallituksen vuosikertomuksen johdosta.

Puhemiesneuvosto katsoo, että hallituksen vuosikertomus on tarkoituksenmukaista käsitellä jatkossa perustuslakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan sijasta tarkastusvaliokunnassa, jolle muut valiokunnat antavat asiasta lausunnon. Tässä yhteydessä muuttuu siis sekin nykyinen käytäntö, jonka mukaan hallituksen toimenpidekertomus on valmisteltu kahdessa valiokunnassa. Tarkastusvaliokunnan toimiala so-

veltuu hyvin asian käsittelyyn ottaen huomioon, että raportoinnissa painottuvat tiedot valtioneulouden tilasta, kehityksestä ja riskeistä sekä yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Käsittelytavan muutosta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena niin hallituksen vuosikertomuksen sisällön kuin eduskunnan tiedonsaanninkin kannalta. Muutos edesauttaa tavoitetta, että kertomusme-

nettely toimii entistä paremmin parlamentaarisen ohjauksen ja valvonnan välineenä.

Työjärjestykseen ei johdu muutostarpeita valtion tilinpäätöskertomuksen, tilimuistutuskertomuksen eikä toimenpidekertomuksen oheisaineistona eduskunnalle toimitettujen erilliskertomusten osalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Eduskunnan työjärjestys

32. *Valiokuntaan lähettäminen.* Pykälässä säädetään lähetekeskustelusta ja asioiden lähettämisestä valiokuntaan valmisteltavaksi. Pykälän 4 momentissa on säännökset muun muassa hallituksen toimenpidekertomuksen valiokuntaan lähettämisestä. Kertomus lähetetään käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan; ulkoasianvaliokunta käsittelee kuitenkin kertomuksen siltä osin kuin se koskee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Puhemiesneuvosto ehdottaa edellä todetun perusteella ja perustuslakivaliokunnan näemyksen mukaisesti, että hallituksen vuosikertomus lähetetään mietintöä varten tarkastusvaliokuntaan. Pykälän 4 momentti ehdotetaan muutettavaksi tämän mukaisesti. Muut valiokunnat

voivat antaa lausuntonsa tarkastusvaliokunnalle sen mukaan kuin asiasta kulloinkin lähetekeskustelussa päätetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti.

Ehdotuksen valmistelu ja voimaantulo

Puhemiesneuvoston ehdotus on valmisteltu virkatyönä eduskunnan keskuskansliassa.

Työjärjestyksen muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan niin pian kuin mahdollista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 6 §:n 1 momentin 7 kohdan nojalla puhemiesneuvosto ehdottaa,

että eduskunnan työjärjestykseen tehdään seuraava muutos:

Eduskunnan päätös

eduskunnan työjärjestyksen 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 52 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla,

muutetaan eduskunnan työjärjestyksen (40/2000) 32 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1023/2009, seuraavasti:

32 §

Valiokuntaan lähettäminen

Edellä 1 momentissa tarkoitettu Eurooppa-neuvoston aloite lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi suureen valiokuntaan tai ulkoasiainvaliokuntaan.

Ehdotus perustuslain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan. Hallituksen vuosikertomus lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi tarkastusvaliokuntaan.

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan
päivänä kuuta 2013.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2013

Pekka Ravi
Eduskunnan I varapuhemies

Seppo Tiitinen
Eduskunnan pääsihteeri